

¹⁸ Декрет Кабінету Міністрів України Про систему валютного регулювання і валютного контролю // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993. – № 17. – Ст. 184.

¹⁹ Постанова Правління НБУ від 10.08.2005 року № 281 Про затвердження нормативно-правових актів Національного банку України [Електронний ресурс] Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

Резюме

Стаття присвячена проблемам класифікації валютних операцій в міжнародному праві. Автор аналізує визначення та класифікацію валютних операцій різними міжнародними фінансовими організаціями та порівнює їх з українськими законодавством.

Ключові слова: валютні операції, поточні валютні операції, рух капіталів, класифікація валютних операцій.

Резюме

Статья посвящена проблемам классификации валютных операций в международном праве. Автор анализирует определение и классификацию валютных операций разными международными финансовыми организациями и сравнивает их с украинским законодательством.

Ключевые слова: валютные операции, текущие операции, движение капиталов, классификация валютных операций.

Summary

This article is devoted to the problems of currency transactions classification in international law. Author analyses definition and classification of currency transactions by different international financial organizations and compares it with Ukrainian legislation.

Key words: currency operations, current transactions, capital movement, classification currency of transactions.

Отримано 18.06.2012

М. О. МЕДВЕДЄВА

Марина Олександрівна Медведєва, кандидат юридичних наук, доцент Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МЕХАНІЗМИ З ПИТАНЬ ДОТРИМАННЯ БАГАТОСТОРОННІХ ПРИРОДООХОРОННИХ УГОД

На сьогоднішній день найбільш актуальною проблемою міжнародного права навколишнього середовища залишається проблема практичного здійснення (реалізації, імплементації) його норм та принципів. Механізми з питань дотримання багатосторонніх природоохоронних угод займають в процесі реалізації одне з ключових місць. Зазначена проблематика знайшла висвітлення переважно в працях зарубіжних вчених (Дж. Хандл, Ф. Сендс, М. Фіцморіс, Дж. Брунні, Р. Омура, О. Йошіда, Р. Вольфрум), хоча останнім часом з'являються відповідні роботи і у вітчизняній науці міжнародного права (С. Кравченко, А. Андрусевич, С. Вихрист, П. Сухорольський). Мета нашого дослідження – комплексно проаналізувати феномен механізмів з питань дотримання багатосторонніх природоохоронних угод, виявити їх характерні ознаки та порівняти з механізмами міжнародної відповідальності, санкцій і вирішення спорів.

Механізми з питань дотримання поєднують в собі як конфронтаційні, так і неконфронтаційні засоби забезпечення реалізації багатосторонніх природоохоронних угод. Але оскільки головна мета, яка переслідується державами при заснуванні таких механізмів, – це, перш за все, неконфронтаційність, до того ж, примусові заходи реалізації договорів з охорони довкілля, пов'язані із санкціями, застосовуються надто рідко, у крайніх і виключних випадках як останній засіб, а в рамках деяких міжнародних конвенцій не застосовуються взагалі ніколи, це дає нам підстави віднести процедури з питань дотримання до неконфронтаційних засобів реалізації. Поява і активне розповсюдження механізмів з дотримання в міжнародному праві навколишнього середовища та надання їм переваги поряд з традиційними засобами вирішення спорів та притягнення до міжнародно-правової відповідальності пояснюється низкою причин. По-перше, багатосторонні природоохоронні угоди, особливо сучасні, відрізняються деталізацією зобов'язань, які приймаються державами на основі врахування складних науково-технічних і технологічних факторів; в зв'язку з цим лише спеціально створений орган з компетентними експертами може ефективно проконтролювати процес виконання державами взятих на себе міжнародно-правових зобов'язань, виявити можливі порушення та запропонувати реальні засоби виправлення ситуації, що склалася. По-друге, головна риса процедур з дотримання – «управлінський» і неконфронтаційний підхід, який на відміну від механізму реалізації норм про міжнарод-

ну відповідальність та санкції, що супроводжується настанням небажаних, негативних, несприятливих наслідків для держави-порушниці, спрямований на те, щоб допомогти державі, яка не виконала свої зобов'язання, зробити це в найбільш ефективний спосіб. Надання всебічної допомоги державі, яка провинилася у виконанні своїх зобов'язань, забезпечує таким чином виконання всього міжнародного договору, захист цілісності всього режиму від майбутніх порушень¹, а також захист «колективного інтересу» в досягненні мети міжнародного договору. Зазначені процедури є багатосторонніми за своєю суттю (рішення щодо порушника ухвалюється на конференції сторін конвенції і нерідко має наслідки для всіх держав-учасниць), тоді як право міжнародної відповідальності – більше двостороннім, що регулює відносини між потерпілою державою і державою-порушницею. Держави активно використовують процедури з дотримання, оскільки невиконання міжнародних угод з охорони довкілля більшою мірою пов'язане з «невмінням», «неспроможністю», нестачею фінансових, технічних, людських ресурсів, а не з небажанням це робити.

Незважаючи на всі позитивні сторони зазначених механізмів, вони потенційно можуть підірвати реалізацію одного із основних принципів міжнародного права – принципу *pacta sunt servanda*, оскільки ставлять виконання і дотримання міжнародно-правових зобов'язань у залежність від потенціалу держави, а також фінансової та технічної допомоги, яку можуть надати сторони багатосторонньої природоохоронної угоди. Таким чином, мотивація держави до неухильного дотримання своїх міжнародно-правових зобов'язань втрачається, що є небезпечним для функціонування всього міжнародного права. Крім того, якраз неконфронтаційна основа процедур з дотримання, що базується на консенсусі, може призвести до ухвалення недостатньо жорсткого рішення відносно держави-порушниці, що, у свою чергу, спричинить послаблення всього міжнародно-правового режиму певної угоди. Залишаються також проблеми із визначенням юридичної сили самих рішень про недотримання, які ухвалюються на конференціях сторін, адже в літературі триває дискусія з приводу того, чи можуть вони мати таку ж зобов'язальну силу, як рамкова конвенція чи протокол до неї, т. б. «материнські» угоди.

Багатосторонні природоохоронні угоди, а також рішення конференцій сторін, якими засновувались процедури з питань дотримання, не містять чіткого їх визначення. Тому запропонуємо власне визначення: механізми/процедури з питань дотримання – це процедури неконфронтаційного характеру, створені відповідно до положень міжнародних багатосторонніх угод з охорони навколишнього середовища та наступних рішень конференцій/зустрічей сторін, здійснюються у межах спеціально створених комітетів у випадку невиконання міжнародних зобов'язань за цими угодами державами-учасницями і полягають у застосуванні правових заходів, що мають на меті допомогти та посприяти державі виконати свої міжнародно-правові зобов'язання. Монреальський протокол про речовини, що руйнують озоновий шар, 1987 р. до Віденської конвенції про охорону озонового шару 1985 р. – перша міжнародна природоохоронна угода, яка впроваджує процедуру контролю за її дотриманням. Саме ця процедура стала моделлю для створення подібних механізмів у рамках інших угод: Протоколу про обмеження викидів летких органічних сполук або їх транскордонних потоків 1991 р. і Протоколу щодо подальшого скорочення викидів сірки 1994 р. до Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані 1979 р., Рамкової конвенції ООН про зміну клімату 1992 р. і Кіотського протоколу 1997 р., Конвенції ООН про боротьбу зі спустеленням у тих країнах, які відчувають серйозну посуху та/або спустелення, особливо в Африці, 1994 р., Конвенції про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням 1989 р., Конвенції про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих хімічних речовин і пестицидів в міжнародній торгівлі 1998 р., Конвенції про захист морського середовища Північно-Східної Атлантики 1992 р., Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті 1991 р. (далі – Конвенція Еспо), Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, 1998 р. (далі – Орхуська конвенція), Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що знаходяться під загрозою зникнення, 1973 р., Картахенського протоколу з біобезпеки 2000 р. Проаналізувавши деякі з цих процедур, ми виокремили такі особливості їх інституційної структури та самого процесу розгляду справ: 1) Провідна роль належить комітету, який здійснює безпосередню перевірку; в рамках різних багатосторонніх природоохоронних угод він називається по-різному, наприклад, Комітет з імплементації Монреальського протоколу, Комітет з дотримання Кіотського протоколу. Члени комітету можуть бути або представниками держав-учасниць екологічних конвенцій*, або ж діяти в індивідуальній якості як незалежні експерти**. Важливим виміром ефективності діяльності комітету є можливість представлення у ньому неурядових організацій, які мають право ініціювати процедуру, бути присутніми на засіданнях і вимагати доступу до всієї інформації стосовно справи***. 2) Процедура з перевірки виконання державою своїх зобов'язань може ініціюватися в один або декілька із таких способів: самою державою, яка не здатна виконати зобов'язання; однією державою проти іншої; секретаріатом конвенції, коли є підозри вважати, що сторона не виконує положень угоди; самим комітетом в ході періодичної перевірки стану імплементації угоди на основі національних регулярних доповідей держав-учасниць; представниками громадськості. Виникають певні питання щодо справедливості та легітимності діяльності комітету в тому випадку, коли держава, що провинилася, не представлена в складі комітету, проте її справа слухається представниками інших держав-

* Процедура Протоколу щодо подальшого скорочення викидів сірки 1994 р. до Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані, процедура Монреальського протоколу.

** Процедура Кіотського протоколу та Орхуської конвенції.

*** Процедура Орхуської конвенції.

учасниць, які виносять рішення проти неї. За результатами перевірки комітет готує доповідь, включно з рекомендаціями, і передає її на розгляд і затвердження конференції сторін багатосторонньої природоохоронної угоди. Компетенція комітету може не обмежуватися перевіркою виконання державами своїх зобов'язань: інколи вони уповноважуються здійснювати загальну оцінку ефективності та стану імплементації всього договору, а також розглядати регулярні національні доповіді держав. Механізми представлення доповідей державами та здійснення моніторингу тісно пов'язані з процедурами дотримання і часто слугують передумовою для їх реалізації. 3) Як правило, органи багатосторонніх природоохоронних угод не ухвалюють документ, в якому міститься опис і визначення ситуацій, які свідчать про невиконання і недотримання зобов'язань. Визначення типових ситуацій, з одного боку, може виявитись обмежуючим фактором, особливо якщо перелік є вичерпним, проте, з другого боку, сприятиме підвищенню ефективності функціонування всього механізму, його прозорості і відкритості, а також попередить зловживання тлумаченням міжнародного договору з метою кваліфікації певних дій в якості порушення. Серед заходів реагування на невиконання найбільш поширені такі: а) рішення про надання допомоги, в тому числі технічної чи фінансової, передача технологій, інформаційна підтримка; б) вимога підготувати план дотримання компетентним державним органом; в) попередження; г) призупинення прав і привілеїв за угодою; д) фінансові чи торгові санкції.

Більшість справ порушуються або державою проти себе*, або представниками громадськості**, або органом з перевірки чи секретаріатом***. Рідко – іншою державою, як у випадку ініціювання процедур у рамках Конвенції Еспо та Орхуської конвенції Румунією проти України щодо каналу «Дунай-Чорне море». Розгляд справ проти України засвідчує те, що беручи на себе міжнародно-правові зобов'язання, держава повинна оцінити власні можливості щодо їх впровадження у внутрішню правову систему, включаючи забезпечення ефективного контролю над дотриманням положень природоохоронних угод фізичними та юридичними особами, які знаходяться під її юрисдикцією.

Важливим дискусійним питанням залишається питання про співвідношення традиційних засобів мирного вирішення спорів з процедурами з питань дотримання. Функціонування спеціальних комітетів з дотримання деякі дослідники називають певною альтернативою традиційному міжнародному судовому процесу через переваги перших, наведені вище. Разом з тим, такі процедури повинні не підміняти, а доповнювати традиційні засоби ад'юдикації, оскільки комітети з дотримання мають політичне підґрунтя, а суди – правове (юридичне), тому ніякої ієрархії між ними бути, в принципі, не може. Більшість багатосторонніх природоохоронних угод передбачають, крім процедур з питань дотримання, також положення про порядок врегулювання міждержавних спорів мирними засобами, наприклад, шляхом переговорів, створення комісій з розслідування чи примирення, звернення до арбітражу чи Міжнародного Суду ООН****, однак ані в тексті конвенцій, ані в правилах про процедури з питань дотримання це питання однозначно не вирішується: констатується лише, що процедура з дотримання, створена на основі протоколу, функціонує без шкоди для процедури розгляду спорів згідно з положеннями рамкової конвенції; що процедура з дотримання, яка є за своєю суттю не змагальною і спрямованою на надання допомоги, не наносить шкоди положенням про врегулювання спорів. Однак теоретично певні проблемні моменти можуть виникнути: наприклад, чи матиме право міжнародний арбітраж чи суд оголосити справу *res judicata* на тій підставі, що її вже вирішено в рамках процедури з дотримання; чи дорівнює висновок комітету з дотримання, затверджений конференцією сторін, про невиконання положень конвенції оголошенню про порушення міжнародного договору згідно з нормами і принципами права міжнародної відповідальності з усіма наслідками²; які і чи можуть бути взагалі критерії звернення до однієї чи іншої системи, залежно від типу порушення.

Важливим питанням для науки і практики міжнародного права є також те, як співвідносяться процедури з питань дотримання і право міжнародної відповідальності, або, іншими словами, чи вступають в дію норми права міжнародної відповідальності в тому випадку, коли багатосторонні процедури з питань дотримання неспроможні реалізувати своє завдання – примусити державу-порушницю виконати зобов'язання за природоохоронною угодою і відшкодувати шкоду у випадку її настання. Відповідь можна знайти у ст. 55 Проекту статей Комісії ООН з міжнародного права про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння 2001 р., яка зазначає, що загальні правила міжнародної відповідальності не застосовуються, якщо питання складу міжнародно-протиправного діяння і імплементації відповідальності регулюються спеціальними нормами міжнародного права. Таким чином, правила механізмів з питань дотримання виступають як *lex specialis* по відношенню до звичаєвих норм права міжнародної відповідальності.

Поняття «порушення» зобов'язання (англ. – *breach*) та недотримання положень угоди (англ. – *non-compliance*), на нашу думку, слід оцінювати з точки зору підвищення ефективності реалізації норм міжна-

* У 1994 р. група країн (Білорусь, Болгарія, Польща, Росія та Україна) зробили спільну заяву про неможливість виконувати свої зобов'язання за Монреальським протоколом у встановлені строки, в результаті чого у 1995 р. нарада Сторін ухвалила рішення про надання цій групі країн міжнародної допомоги.

** Справа України в комітеті Орхуської конвенції, яку одночасно ініціювали національна неурядова організація «Екологія-Право-Людина» та Румунія.

*** В такий спосіб було порушено «Питання імплементації» Киотського протоколу стосовно Греції (2007 р.), Канади (2008 р.), Хорватії (2009 р.), Болгарії (2010 р.), Румунії (2011 р.), України (2011 р.).

**** Ст. 14 Рамкової конвенції про зміну клімату, ст. 11 Віденської конвенції про охорону озонового шару, ст. 15 Конвенції Еспо, ст. 16 Орхуської конвенції.

родного права навколишнього середовища. У принципі, кваліфікація діяння держави впливає на застосування засобів примусу: в першому випадку наступають всі наслідки, характерні для права міжнародної відповідальності та санкцій, в другому – вступають в дію засоби реагування, передбачені в рамках конкретного природоохоронного договору. У літературі³ та деяких офіційних документах міжнародних організацій⁴ зазначається, що термін «недотримання» є альтернативою терміну «порушення» і означає, що відсутність виконання договірних зобов'язань може не обов'язково призводити до вимог оцінки порушення (наприклад, у випадку невиконання обов'язку належної обачності) та може впливати не стільки з небажання держави дотримуватися природоохоронних норм, скільки з неспроможності це робити. Проте слід відзначити, що в доктрині і практиці міжнародного права «порушення» визначається як той випадок, коли діяння (дія чи бездіяльність) певної держави не відповідає тому, чого вимагало від неї конкретне зобов'язання, незалежно від його походження і характеру⁵. Це означає, що «порушенням» можуть визнаватися випадки неухвалення національного законодавства, ухвалення законодавства, яке суперечить нормам міжнародного права (випадок України з Орхуською конвенцією), недотримання процедурних зобов'язань (випадок України з Кіотським протоколом) тощо. На нашу думку, недотримання будь-яких положень угоди, чи-то процедурних, чи-то істотних, є порушенням, однак саме з метою підвищення ефективності правореалізації міжнародні природоохоронні режими уникають застосовувати термін «порушення» – для того, аби дати можливість державі, що провинилася, виправитися шляхом отримання всебічної допомоги і підтримки (такі наслідки права міжнародної відповідальності, як припинення договору не є прийнятними в міжнародному екологічному праві), в результаті чого буде досягнута мета угоди. На наше переконання, застосування терміну «недотримання» – це, скоріше, дипломатичний прийом, який дозволяє вводити санкції проти держави не одразу, а після вичерпання «управлінських» неконфронтаційних процедур. Оскільки більшість багатосторонніх природоохоронних угод закріплює значну кількість саме процедурних зобов'язань держав, виконати які не так просто, «творці» конвенційних природоохоронних режимів пішли на своєрідний компроміс з метою уникнення міждержавних спорів, намагаючись зробити механізм виправлення ситуації «недотримання» максимально простим і ефективним. Процедура розгляду справи України в рамках Кіотського протоколу засвідчує ефективність такого підходу. Група експертів з перевірки національних доповідей та кадастрів передала «питання імплементації» до Підрозділу із застосування Протоколу 13 червня 2011 р., 25 серпня Підрозділ ухвалив рішення щодо факту недотримання з боку України та заборони Україні брати участь в «гнучких механізмах», і вже 9 березня 2012 р. «питання імплементації» та всі пов'язані з ним наслідки стосовно України було знято, оскільки вона виконала всі вимоги Комітету Протоколу. Україна виправила ситуацію за досить короткий термін – всього п'ять місяців.

Таким чином, механізми, або процедури, з питань дотримання багатосторонніх природоохоронних угод є унікальним і новим явищем в сучасному міжнародному праві загалом і міжнародному праві навколишнього середовища зокрема. Завдяки своїм особливостям, таким як неконфронтаційний характер, гнучкість, пристосованість до конкретних багатосторонніх природоохоронних угод (знання проблем зсередини), відкритість (для громадськості), багатосторонність, можливість коригування зобов'язань (внаслідок ініціювання процедури можливе правотворення в плані внесення змін і доповнень до тексту конвенції), швидкість і простота, ці механізми стали досить дієвим та ефективним засобом реалізації міжнародних природоохоронних норм. Хоча існують деякі невизначені та дискусійні моменти в питаннях співвідношення цих процедур з правом міжнародної відповідальності, санкцій, вирішенням спорів у судовому порядку, проте їх застосування на практиці довело, що державам вигідніше владнати всі проблеми з невиконанням положень договору в руслі багатостороннього і консультативного процесу, аніж ініціювати розгляд справи у міжнародному суді з усіма витікаючими з цього наслідками.

¹ *Handl G.* Compliance control mechanisms and international environmental obligations / Gunther Handl // *Tulane Journal of International and Comparative Law.* – 1997. – Vol. 5. – P. 29–49.

² *Sands Ph.* Non-compliance and dispute settlement / Philippe Sands // *Ensuring compliance with multilateral environmental agreements : A dialogue between practitioners and academia* / ed. by Beyerlin U., Stoll P.-T., Wolfrum R. – Leiden/Boston : Martinus Nijhoff Publishers, 2006. – P. 353–358.

³ *Vykhryst S.* Compliance Review Mechanism under UNECE MEAs // *Право і держава в умовах глобалізації та регіоналізації: матеріали науково-практичної конференції / Державна податкова служба України; Національний університет ДПС України, 14 жовтня 2011 року.* – С. 57–60.

⁴ *Considerations on a facilitative implementation mechanism under the Water convention. Discussion Paper submitted by the Chairperson of the Legal Board [Electronic resource] / Legal Board of the Convention on Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes, LB/2010/INF.1.* – 15–16 April 2010. – 33 p. – Mode of access: www.unece.org/fileadmin/DAM/env/water/meetings/legal_board/2010/Facilitative_mechanism_inf1.pdf

⁵ *Draft articles on responsibility of states for internationally wrongful acts, with commentaries, 2001* // *The Yearbook of the International Law Commission.* – 2001. – Vol. II, Part Two. – P. 31–143.

Резюме

У статті досліджуються особливості та характерні риси механізмів з питань дотримання багатосторонніх природоохоронних угод. Автор аналізує проблемні та дискусійні питання співвідношення цих механізмів з механізмами міжнародної відповідальності, санкцій і вирішення спорів.

Ключові слова: міжнародне право навколишнього середовища, механізми з питань дотримання, багатосторонні природоохоронні угоди, реалізація.

Резюме

В статье исследуются особенности и характерные черты механизмов по вопросам соблюдения многосторонних природоохранных соглашений. Автор анализирует проблемные и дискуссионные вопросы соотношения этих механизмов с механизмами международной ответственности, санкций и разрешения споров.

Ключевые слова: международное право окружающей среды, механизмы по вопросам соблюдения, многосторонние природоохранные соглашения, реализация.

Summary

The article considers the peculiarities and characteristics of non-compliance mechanisms of multilateral environmental agreements. The author analyzes the problematic and controversial issues of the correlation of these mechanisms with the international responsibility, sanctions and dispute settlement mechanisms.

Key words: international environmental law, non-compliance mechanisms, multilateral environmental agreements, implementation.

Отримано 31.05.2012

З. О. КУКІНА

Зінаїда Олександрівна Кукіна, здобувач Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

**МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ**

Значна роль у вирішенні глобальних проблем сьогодення належить міжнародним організаціям. Для налагодження ефективного міждержавного співробітництва недостатньо співпраці тільки одних урядів. Для досягнення ефективного світового співробітництва через плідну співпрацю держав недостатньо зусиль одних урядів. Велику роль у вирішенні глобальних проблем відіграють саме міжнародні інституції. До таких проблем можна віднести й регулювання діяльності засобів масової інформації (ЗМІ), як четвертої гілки влади в сучасному світі.

Практичні та наукові доробки в сфері дослідження міжнародно-правового регулювання діяльності ЗМІ належать як зарубіжним дослідникам, серед яких Т. Крук, І. І. Лукашук, Є. В. Ермічова, А. Г. Ріхтер, Ю. М. Батурина, І. Л. Бачило, Ю. М. Колосов, К. Н. Лобанова, М. Л. Ентіна та ін. й, так і вітчизняним теоретикам та практикам – Г. Г. Почепцову, С. А. Чукут, О. Б. Маєвському та ін. Великий внесок у розробку міжнародно-правового регулювання діяльності ЗМІ зробили міжнародні неурядові організації.

Метою статті є огляд особливостей участі міжнародних інституцій у регулюванні діяльності засобів масової інформації. Завданням статті є доведення важливої ролі міжнародного інституційного регулювання діяльності ЗМІ для існування медіа в сучасному суспільстві.

Вагома частка відповідальності в налагодженні ефективного міжнародного співробітництва належить засобам масової інформації.

Провідну роль в міжнародному регулюванні різних аспектів діяльності ЗМІ слід відвести ООН. З самого початку своєї діяльності ця організація приділяла значну увагу інформаційним відносинам. На сесії Генеральної Асамблеї ООН в 1946 р. було ухвалено резолюцію 59 (I) про скликання міжнародної конференції з питання про свободу інформації. На другій сесії Асамблеї були прийняті резолюції 110 (II) від 3 листопада 1947 р. «Заходи, що повинні вживатися проти пропаганди та розпалювачів нової війни» та 127 (II) від 15 листопада 1947 р. «Невірна та спотворена інформація». Засудивши всі види пропаганди війни і агресії, Асамблея зазначила, що розвиток дружніх відносин між державами не є сумісним з поширенням неправдивих або перекручених повідомлень¹.

У 1948 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла одне з основних та найбільш авторитетних джерел міжнародного права в галузі прав людини – Загальну декларацію прав людини, що підсумувало загальний процес визнання свободи на вільне вираження поглядів закріпленням в міжнародних нормах права, що є основою діяльності всіх ЗМІ.

У 1950 р. Генеральна Асамблея прийняла резолюцію 424 (V) «Свобода інформації: перешкоди радіосигналам», в якій було засуджено практику створення перешкод для передачі радіоінформації і зазначено, що держави повинні утримуватися від передач, які містять наклеп або нападки на інші народи. У 1968 р.